

ڇنگه ڙوند وڪرو؟

دٺري، دپوهانو او اديبانو دسلگونو ويناو وڙباري

Ketabton.com

ڙباره اورا ٽولونه: محمود حميدزي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دکتاب پڙند پانه

نوم: څنگه ژوندوکړو
ژباړه اورا ټولونه: محمود حمیدزی
ټایپ او ډیزاین: محمود حمیدزی
د پوښتی، وقایې ډزاین: مسلم اڅکزی
د خپریدو نیټه: ۱۴۰۳ هـ ل
د ژباړن خپاره سوی اثر

۱ په سمندر کی د ملغرو لټون

ټولنیزی ستونزی او دحل لاری یی

د فکرونو جوړښت او هغوی ته وده ورکول

۲ رون سیند

لومړی شعری ټولگه

۳ په کایناتو کی د قرآن کریم علمی معجزی

د ذرو څخه درکھکشانونو د الله جل جلاله مخلوقات

۴ د انسان په بدن کی د قرآن کریم علمی معجزی

د انسان دین د حجرو څخه د رنسونو د نسجونو څخه د رغو د غرو
څخه د بدن پوری: هر اړخیز طبی مالومات او د عقدی دلا کروړ کولو
د رسونه

۵ د الماسو پند

د پښتو متلونو د ویلو ځایونه او علتونه

۶ ژور اندونه

دويمه شعري ټولگه

۷ په ژوند کې د برياليتوب 50 رازونه

۸ څنگه ژوند وکړو

د نړۍ د پوهانو او برياليو وگړو د سلگونو ويناوو ژباړه

۹ خوږې خبرې

لنډې شعرونه او ادبي ټوټې

۱۰ ننگوونکې پوښتنې او ځوابونه

سلگونه طبي، ساينسي، جغرافيه، بيولوژيکي، ذهني او ټولنيزي پوښتنې.

يادونه: د دې کتاب د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي، د کتاب همدا پي ډي ايف بڼه بيله بدلونه هر څوک خپرولی سي د چاپ او بدلون حق يې څوک نه لري!

څنگه ژوندوگر؟

زه پوره نه يم مگر تل به ريښتنی يم.

هيڅ وخت خپل ارزښت ديو چا د پام را اړولو لپاره مه
کښته کوه.

ناپاکي اوبه د نباتاتو د لويديني مخ نه سي نيوای، نو
اجازه مه ورکوي منفي خبرې ستاسو پرمختگ ودروي.

زخمونه جوړيږي مگر دزخمونو جوړيدل اول په شان
دکيدو سره لږ توپير لري.

هغه چي تاته زما په اړه سل خبرې کوي په خدای ستا
عيب ماته هم وايي.

هيڅ وخت دهغه وگړي دلاسته راوړلو لپاره چي ستاسو
اونور په توپير نه پوهيږي هڅه مه کوه.

دنورو سره ښه وگره، داسي يوځای چي ته يې انتظار نه
لري بيرته به درته را وگرځي.

څنگه ژوندوگر؟

که زه تاسو ته ووايم چي زه بڼه يم کيدای سي تاسو
وواياست چي درواغ وایم، مگر که درته ووايم چي زه
بڼه نه يم تاسو پوهیږئ چي زه درواغ وایم.

که غواړئ چي نور وگړي ستاسو بڼه ويونکي واوسي
دنورو وگړو بڼه ويونکي واوسئ.

درد دي پياوړی کوي، ژړا دي زړور کوي او مات زړه
دي پوه او عاقل کوي.

زه دهغو وگړو څخه چي راباندې گران دي ډېر بېرېرم
ځکه هغوی هغه وگړي دي چي کولی سي ما غمجن او
ورنځوي.

باور وکړئ ځيني دومره پياوړي دي چي نه وايي زه هم
ستونزي لرم.

هيڅ وخت دژوند دزخمونو په اړه چاته شکايت مه کوه،
زخموڼه بيله خپله خاونده بل چاته درد نه ورکوي.

تانه او مسخري د سپکو ذهنونو لويي وسلې دي.

څنگه ژوندوگر؟

په کيسه کي يې مه کيږه هغه خبرې چې دشا دخوا درپسي کيږي که رښتيا وايي دشا دخو نه درپسي کيږي.

که چيري محبت د رانيولو شي هم واي بيا مو هم نه سواي کولى هغه رانيسو ځکه پيسي به مونه درلوداي.

در اوسه هم چې اوس دى د اخلاقو او ادب څرگندولو ديو بي ادبه کس پروراندې دهغه دتحقيرولو ډاډه لاره ده.

دا درد لري کله چې په ساعتو کښنئ او دهغو خبر په اړه چې نه سئ کولى وي وايست فکر کوى.

هغه تخم چې نه غواړي را شين سي هرڅومره چې هغه ته اوبه او لمر ورکړئ يوازي به لا ډېر ورستيري.

دهغه وگړي دخبرو زخم چې درباندي گران وي هيڅ وخت نه رغيري.

مينه وه مانيو ته اړتيا نه لري: بسنه کوي چې دزړه پټى،مخکه دي پراخه وي.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

هغه دڀمن ڇي په رڀنڀني ڊول رخه درسره لري دهغه دوست ڄڄه غوره دئ ڇي په درواغو د گرنڀنت اظهار درته ڪوي.

ترتولو عالي توپير د خوشبختئ او خوند ترمنځ دادئ ڇي خوند مابع دئ او خوشبختي جامد .

هغه خبري ڇي دزره ڄڄه را پورته ڪيري، هيڄ وخت نه بيانيري، په ستوني ڪي بنديري او يوازي په سترگو ڪي ويل ڪيري.

وگري يوازي هغه ڄڄه ويني ڇي دهغو دليدلو لپاره تيار وي.

ڄيني وخت يوه خبره ديوه وگري ٽول ڙمي توده وي او ڄيني وخت يوه خبر ديوه وگري ٽول ڙوند سروي.

ڪه وگرو ته حتا ڄيلي سترگي هم قربان ڪري، په اخر ڪي به ووايي، د اول ڄڄه روند وو.

ڄنگه ژوندوگر؟

نري دومره پراخه ده چي دتولو مخلوقاتو دپاره ځاي
پکښي سته، ددي پرځاي چي دبل چا ځاي ونښي:
کوښښ وکړه خپل حقيقي ځاي پيدا کړي.

نرمي د تاوتریخوالي څخه ځواکمنه ده، اوبه د تيري څخه
پياوړيدي او محبت د بي رحمۍ څخه قدرت مند دی.

هغه خبرې چي اوري ډېر پام مه ورته کوه: کيدای سي د
داسي خولې خبرې وي چي مخکي در خبرو يي په هغوی
کي اند نه وي کړی.

99 سلنه ماته خوړونکي هغه وگړي دي: چي تل خپل
ځانته بهاني تراشي.

کله چي دوښمن دي ستا بد وايي، دوست يي تاته خبر
راوړي، وهیره چي دوست او دښمن دي تاته په زیان در
رسول کي سره یو لاس سوي دي.

کوښښ وکړه ماته په زړه کي ځاي راکړي: دانسانانو په
يادښت په باور نسته.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

چاچي خپل ايمان وسائڻ هيءُ خپله هيله دلاسه نه
ورکوي.

حرام يوازي په خورلو کي نه دي: دخلگو ناموس ته کتل
هم حرام دي، غيبت کول، فحش، درواغ ويل...
هم حرام دي.

نه غواړم ورسته در مرگ پر چا گران سم.

ترتولو بدبخت کسان هغه وگري دي چي: دخپلو گتو په
خاطر نه حق خبري کوي، نه حق خبري اوري تردي چي
حق ويني هم نه.

لږ باور وکړه، تريو ورځ اړ نه سي کوم چاته ووايي ستا
څخه مي دا هيله نه درلول.

کله چي دنورو د ڙوند تريخوالي خوږوي وپوهيږه چي
ڙوند کوي.

څنگه ژوندوگر؟

دري شيان بي گټي دي:
احمق ته نصحت كول.
دمنافق سره دوستي كول.
دناپوه سره بحث حول.

خبري كول پوهه غواړي مگر چوپتيا شعور غواړي.

دوهيواد په قدر يوازي يو مهاجر بڼه پوهيږي.

خدایه پاکه هرڅوک چي څه زما لپاره غواړي لومړی يي
هغه ته ورکړي.

يوازيتوب دهغه کس سره دراوسيدلو غوره دئ کوم کس
چي ستاسو زړه دښک او زړه نازړه توب څخه ډک کوي.

د دوست لپاره ځان قربان کړه مگر دوست دي د دوښمن
څخه بيل کړه.

ترڅو چي دي زه نه يم پيژندلی زما په اړه پريکړه مه
کوه،
ترهغه وخت چي زما سره نه يي مخ سوی کم مي مه گڼه،

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

درهغه وخته ڇي ماته دي خپله خبري نه وي ڪري درشا
خبري مه راپڪڻي ڪوه.

دخپلوان رخه د دڀمن د رقابت ڇخه بده ده.

دنورو سره دخيانت ڪولو په قيمت نه سي ڪولي خان ته
خدمت وڪري.

ترتولو بد ظلم ڇي دوگرو په حق ڪي بي ڪولي سي دادئ
ڇي بنه وگري دڀنو ڪولو ڇخه پڻيمانه ڪري.

دڪمزوري هوڊ پايله خبري دي او دپياوري هوڊ پايله ڪار.

لڪه ڇنگه ڇي ناپاڪ خواره معده ناروغه ڪوي: همدغه
ڊول ناپاڪه اندونه او خبري ذهن ناروغه ڪوي.

انسان يوخت په يو ڪس پسي دومره خپه وي ڪه چيري
هغه ددي خپڪانه خبر سي وبه شرميري.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڪوئبنن مه ڪوه يوه خره ته غزل ويل ورزده ڪري: په دي
ڪار سره هم خپل وخت بربادوي او هم خر په تڪليف
ڪوي.

ظالم اوسيدل بيلا بيلو ڊولونه لري ڇيني وخت د ترحم او
ڇيني وخت د بي تفاوتی په ڊول خپل ڄان څرگندوي.

دوه شيان دي چي انسانيت دانسانانو په بدن ڪي لمنڃه
وري: فرياد هغه وخت چي بايد چوپ واي، چوپتيا هغه
وخت چي بايد فرياد بي ڪري واي.

ڪه دي ته فڪر ڪوي چي نور تاته ڇنگه فڪر ڪوي: يا
دنورو ڇخه بيريزي يا پر خپل ڄان باور نه لري.

مرڪيدل ڪومه خبره نه ده بلڪي ڙوند نه ڪول بيرونڪي
دي.

يُو زده ڪره ڪونڪي ناپوه ديُوه بي سواده ناپوه ڇخه ڊپر
ناپوه دي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڪولي سي گل درپنڻه لاندې ڪري، مگر دهغه خوشبو نه،
ڪولي سي يو ملت لمنڇه يوسي مگر دهغوي تاريخ او
تمدن نه.

دفساد اخري درجه دقوانينو ڇخه دظلم لپاره ڪار اخيستل
دي.

دڪتاب پاڻي د وزرونو په شان دي چي زموږ روح
دروښنايي نري ته الوزه وي.

هغوي چي هيله لري دڪال څلور موسمه دي دپسرلي وي:
نه خپل ځان پيڙني، نه طبيعت اونه هم ڙوند.

که کمزوري، ناتوانه ته په غوسه سوي: دليل يي دا دئ
چي پياوري نه يي.

په آساني سره ڪولي سي وپوهيري څوک پر تا حکومت
کوي، وگوره دچا پر وړاندې انتقاد نه سي ڪولي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

دهغو ناپوهانو آزادول سخت دي چي دخپلو ڇنگه ورتو
درناوي ڪوي.

ڇوڪ چي غواري ڪوم ڪار سرته ورسوي لاره ورته پيدا
ڪوي او ڇوڪ چي نه غواري سرته يي ورسوي بهانه
ورته پيدا ڪوي.

ڊپر بنه چي دومره ڙر دي راته دا وبنودل چي دهيش شي
ارزبنت نه لري مننه ڪوم.

غرور هغه ويي دي چي انسان دڻو دوستانو ڇخه بيلوي.

الله جل جلاله هيش قلف دهغه دڪيلي ڇخه بغير نه دي پيدا ڪوي،
هيش ستونزه بپله دهغي دحل لاري ستاسو په لار ڪي نه
پيدا ڪوي: پر هغه باور ولري.

ڪيداي سي ڇه گرانه تمامه سي: مگر دوگرو پيڙندل دنري
تر ٿولو ارزبنتمنه تجربه ده.

په ڙوند ڪي هيش شي دي ڇخه غوره، ارزبنتمن او گران
نه دي چي زره مو ارامه وي.

ڇٺڪه ڙونڊو ڪري؟

الهي زموڙ ڙيونو ته... تل سڪون راکري.

دالله جلاله شڪر ادا ڪرہ ڇڪه ڇي هغه مهربانه، نعمت
درڪوونڪي، ستا پيدا ڪوونڪي، رزق، روغتيا درڪوونڪي دي
او محبت به بي دتل لپاره شتون وٺري!

لوي هغه دي ڇي لوي ڙره وٺري ڪه داسي نه وي پيسي
خو فقير، غل ڇم ڪوونڪي، فريب ڪوونڪي او نامر هم
لري.

د دوستي، گرانبت او ملڪرتيا بنڪلا ديوبل دخبرو زعمل
دي.

د سخت ڙرو وگرو سره مهربانه واوسئ ڇڪه هغوي در
هرڇه ڀر ميني ته ڀره اڀريا لري.

ما خير په صبر ڪي وموندي.

ڇنگه ڙوندو ڪري؟

دندن ورڇي ڇڏي وڃي دشمونين، ليوه سره وري
خوري او دشپون سره ڙاري پام مو وي.

تاسو هيڻ وخت خپل ڪور ته غل نه پريڙدي، ٻنهن نو ڇنگه
هغو فڪرونو ته اجازت ورتو ڇي ستاسو خوبني غلا
ڪوي.

احمقان داسي پيڙندل ڪيري هرڇومره ڇي هغوي ڊپر
درناوي ڪوي هغومره ڊپر مغوره او متڪبر ڪيري.

توحيد نجات، خلاصون دي:
په غار ثور ڪي {ان الله معنا}
دڪب په خيٽه ڪي {لا اله الا انت}
په زندان ڪي {ما كان لنا ان نشر يك}
په كهف ڪي {ان تذرعو من دونه الها}

نا پوه هغه ڇوڪ دي ڇي د فقر سره ڙوندو ڪري او په
شتمني ڪي مر سي.

ناوخت به پوه سي يوازي هغه ڇوڪ ڇي خوبنتل يي ڇي
ته دهغه ڇڻه ٻنه واوسي هغه ستا پلار وو.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

وڳري تل دهغه ڄاى ڇنڪه لويڙي ڇي پر هغه يي تڪيه
ڪري وي.

هرڇوڪ يوازي هغه ڇه اوري ڇي په پوهيڙي.

ستر الله جل جلاله دستخيو،

تنگلاسيو ورسته هوساينه، رحمت را ولي:

{سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا}

(سُورَةُ الطَّلَاقِ 7)

دا بنه ده ڇي يو وڳري تنڊ، تپڙ او رڀنتي وي مگر نه
مهربانه درواغ ويونڪي.

ڪه غواڙي راز دي ددو بنمناو ڇنڪه پت وساتي هيڇڪه
يي دوستانو ته هم مه وايه.

ڪاش هيڇڪه هغه هيلي ڇي دنورو ڇنڪه يي لرم خرابي نه

سي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڊپر تاوان ڪوونڪي هغه ڇوڪ ڏي ڇي گومان ڪوي: الله
جله به بخينه ورته ونه ڪري. ابن رجب

هيڃ وگري دومره شتمن نه ڏي ڇي وڪولي سي خپل تير
ڙوند رانيسي.

په ڊي نري ڪي په هيچا پوري خان مه تره، دتياري په
وخت ڪي ڊي خپل سايه هم پر پريدي.

رڀنتي دوست هغه ڇوڪ ڏي ڇي ستاسو په اڙه په هرڇه
پوهيري خو بيا هم تاسو ورته گران ياست .

مورن احمق وگري نه وو، ساده وگري وو او دخيلي
سادگي له مخي مو احمقانو ته اجازه ورڪرل ڇي زمورن په
ڙوند ڪي دخالت وگري.

ڪله ڇي ڊي زره زما سره نه وي شتون ڊي ستونزه نه
حل ڪوي يوازي مي زره تنگوي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ستاڙوند هغه وخت بنڪلي او خوڙ ڪيري ڪله چي ستاسو:
خيال او گومان،
چار او چلند،
خبري او ويل،
نيڪ او بنڪلي وي.

توحيد د دين اصل او د شريعت بنسٽ دئ، دتولو اعمالو
ستر او غوره دئ، ٽول نيڪ ڪارونه بيله توحيد نه صحيح
ڪيري، دهر نيڪ ڪار، عمل سره چي توحيد مل نه وي
هغه بي گٽي دئ.

بنڃي مه په غوسه ڪوئ، ڪله چي بنڃي په غوسه ڪري
بدني پياورتي يا بي لمنڃه ڃي او ڙبني پياورتي يا بي
ڊپريزي، ٽول هغه بد چي مو په خپل عمر ڪي ورسره ڪري
وي: په پنڃه دقيق ڪي بي ستاسو مخته ڀڊي.

ته نه سي ڪولي يو ڇوڪ اڙ ڪري چي سم چلند
وڪري، مگر ڪولي سي داسي چلند وڪري چي هغه هيله
وڪري: اي ڪاش چي بنه چلند مي ڪري واي.

څنگه ژوندوگر؟

د ژوند پایله هغه شيان نه دي چې را غونډوو يې، بلکي هغه زړونه دي چې ځانته يې را جذبوو.

بايد دومره اصیل و اوسي چې: د نورو دردونه دي غمجن او خوښی دي خوشحاله کړي.

هيڅ وخت ددې لپاره چې ديو ډلې په رنگ سي نقاب مه پر تن کوه!
زړور اوسه!
ځانگړی اوسه!
خپله اوسه!

یوازې ځینې وگړي باران احساسوي، نور وگړي فقط لاندې کيږي.

هر درد ډېر یا لږ وي، که لږ وي په آسانی زغمل کيږي، که سخت وي بېله شکه لنډ به وي.

په خپل درد کې مه ورکیره وپوهیره چې یوه ورځ به ستا درد ستا درملنه کوي.

څنگه ژوندوگر؟

هيڅ وخت لويوالي ته نه رسيږي تر څو دهغه پر لار ډېر
زحمت ونه گالي.

هيڅکله دځان ستاينه مه کوه پريږده چي نور دي ستاينه
وکړي.

ډېر اسغفار ويل: زړه پاکوي، انسان لوړ وي، گناهونه په
بخښل کيږي او رزق ډېره وي.

دا اړينه نه چي څه احساس لري، ولاړ سه جامي دي
واغونده، دندو ته دي دوام ورکړه او هيڅکله مه تسليم
کيږه.

دسمندر په څير واوسه چي: ځيني ستا سره په ملتيا خوند
واخلي او ځيني چي ستا دليدلو توان نه لري؛ غرق سي.

څوک چي داخوبنوي چي دمرگ ورسته يي عمل قطعه نه
سي، پوهه دي خپره کړي.

دوږخ ته ډېر موحدين دوگرو دحقوقو په خاطر داخليري.

ڇنڪه ڙونڊو ڪر؟

هر ڄل ڇي مي غوبنتي يو ڇا ته نيڙڊي سم، دڇيل ڄانه
ڊپر ليري سوي يم.

ڙونڊ ڊپر جڊي مه نيسه ڄڪه هيڄڪله دهغه ڄڄه ڙونڊي
نه سي تللي.

ڀنڀماني مانا نه لري، هر تصميم ڇي دي پڄوا نيولي وو،
هغه ڀنه تصميم وو ڇي په هغه وخت کي مو کولي سواي
وي نيسي.

ڄه ترڄه درمل دي:
دڄاين سره وفاداري.
د درواڄن سره رڀنتينولي.
د کلک زري سره مهرباني.

وگري دهرڄه په اڙه ڀرغيري، په زياته بيا دهغه ڄه په اڙه
ڇي دهغو په اڙه په هيڄ نه پوهيري!

ته بختور يي!
ته همدا اوس دزرگونو نعمتونو لرونکي يي!
الحمد لله ووايه.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

انسانان ناخبره نري ته راڻي نه احمقان، احمق ڪيڏل
روزني ته اڀريا لري.

په ڪوم ڪورڪي ڇي لويان ڪوچنيان سي، ڪوچنيان يي هيڻ
وخت نه لويڙي.

زه دهغو ڇخه ڇي ڍاڍ مي ورڪوئ ڍير غمجن وم.

باور وڪره ڇي ڍپخوا ڇخه لاس وا نه خلي لاس دي وه
راتلونڪي ته نه رسيڙي.

ڇومره دهغو ترمنڇ ڇي غواڙو يي او ڇه ڇي ڪولي سو
سرگردانه يوو

دهغه ڇه لپاره ڇي باور لري وڍريڙي حتا ڪه هم دهغه
قيمت يوازي ڍرڍل وي.

شتمني په جيب نه ده، انسان بايد شتمن زره ولري.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

دانسان ترٿولو لوی عیب دادی چي دڇپله عیبه ناخبر
واوسي مگر دنورو عیبونو ته یی پام وي.

کومي پریکری چي په غوسه کي کیری ستاڙوند بربادوي.

دهغه چا سره پاته کیدل چي ستاسو په ارزښت نه
پوهیږي: وفاداري نه ده حماقت دی.

اړینه نه ده چي څنگه ماته دي خوړلي ده، ته تل کولی
سي دمخکي څخه بڼه ځان جوړ کړي.

دمور څخه دي دچمتو کړو خوړو لپاره مننه وکړه، ځيني
خواره نه لري او ځيني مور.

بايد دومره اصیل و اوسي چي: چي د نورو دردونه دي
غمجن او خوبنی دي خوشحاله کړي.

ډاډه اوسه! هغه ږغ چي دي الله جلّ اوري نور یی
هیڅکله نه سي اوریدای!

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

د دوستانو دڃائنت ڇڻه مه ناهيلي ڪيره ڇڪه ستا ڇڻه
مخ ديوسف عليه السلام ورنو دهغه سره ڃاري ڪري وه
په داسي حال ڪي ڇي هغه يو نبي وو.

ڃيني وخت دهغو وڃرو لپاره زره سوڃوو ڇي نه پر ڃيل
ڃان رحم ڪوي نه پر نورو.

زده ڪره هغه پياوري وسله ده ڇي ڪولي سو دنري
دبدلون لپاره دهغه ڇڻه گته واڃلو.

په ڪيسه ڪي پي مه ڪيري: هغو ته ڇي زمور شتون ته پام
نه ڪوي داسي وخت به راسي ڇي زمور سيوري پسي به
پلتنه ڪوي.

زه هغو وڃرو ته ڇي درناوي نه راته لري درناوي نه
لرم، ڪه تاسو دا ڃان غوڃنتنه گني زه پي ڃيل ڃان ته
درناوي گنم.

هيڃ وخت دي دمور دبرغ ڇڻه مه ستري ڪيره، يوه ورڃ
به راسي ڇي په هغي پسي به تل ڃيه پي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

انسان درهغو ڇي مور لري غريب، فقير نه ڏي.

دري لمنڇه وڙونڪي ڪارونه: داندازي ڇخه ڏير
خواخوڙي، داندازي ڇخه زيات باور، داندازي ڇخه ڏير
انتظار.

دغه دردونه ڇي احساسوي: پيغام راوري، هغه واوره.

د درد درملنه د درد دننه ده.

ڪه مو وجدان خرڇ ڪري، ڪولي سئ ڏير شيان رانيسي...
مگر خپله به نورمفت هم نه ارزي.

په دي نه يم خپه ڇي ماته دي درواغ وويل په دي خپه يم
ڇي نور نه سم ڪولي په تا باور وڪرم.

لڪه ڇنگه ڇي د خرابو لرگيو ڇخه ڪبنتي نه سئ جوڙولي
همدغه رڪم په خرابو افڪارو ٿولنه هم نه سئ جوڙيدلي .

څنگه ژوندوگر؟

دنفرت، رځي او تعصب څاڅکي په هغه سمندر بدليري چي
ټول غوټه کوي، مگر د درملني لپاره يي بڼه درمل يوېل
منل دي.

دهر چا زړه چي دغورور څخه ډک وي؛ دميني دځايولو
توان نه لري.

دبڼي بڼکلا دهغي په باطن کي ده نه دهغي په ظاهر کي.
دڼر پياوړتيا دهغي په ملاتړکي ده نه په زوره ږغيدو کي.

دزړه در ماتولو ورسته بڅښنه غوښتل گټه نه لري، قبر
چي گل ماله سي دقبر خاوند نه راژوندي کوي.

هيڅ وخت نه سي کولئ د خپلي مور دميني څخه ډېره او
رښتني مينه وموندئ.

ځيني وختونه د اندازي څخه ډېر باور کول کيدای سي په
رښتيا تاسوته زيان ورسوي.

دچل او فريب درکولو لپاره ځيني دځانه درته بازان او
ځيني خره جوړکړي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

پام مو وي: حيوان صفت مه ڪيرئ، بابلونڪي بابلونڪي
وي: ڇه بئڪار ڪوونڪي او ڇه ڇرڍونڪي.

ستاسو شڪل، رنگ هغه ڪتاب دي ڇي وگري ڪولي سي په
هغه ڪي جالب شيان ولولي.

پياوري اوسه: ڙوند دي مور نه ده ڇي زره درباندي
وسوڇوي.

داندازي ڇخه زياته مينه يو ڊول خان وڙنه ده.

در بنٽيا سره مينه ولره مگر خطاوي وبخبنه.

تل هغه خبري وڪره ڇي ڪولي سي وي ليڪي، هغه ڇه
وليڪه ڇي ڪولي سي لاسليڪ يي ڪري او هغه ڇه
لاسليڪ ڪره ڇي ڪولي سي دفاع تري وڪري.

دشخصيت سادگي داند ديچلتيا پايله ده.

څنگه ژوندوگر؟

شعور يانې داچې درهغه ډېر چې درک سو، درک يې کړو.

ديؤې بنځې وفاداري هغه وخت څرگنديږي چې خاوند يې
هيڅ ونه لري او ديؤه نر وفاداري هغه وخت څرگنديږي
چې هرڅه ولري.

که مو کوم څوک وليدئ چې درک او پوهه يې د پيژندل
سوي پولې څخه ډېر وه، حتمن دهغه څخه وپوښتئ چې
کوم کتابونه لولي.

دلويولي څخه ساده شى نسته، بلې سادتبوب همدا لويوالى
دى.

دري شان پرځاى، ثابت نه پاتيري: شتمني بيله
تجارته، پوهه بيله بحثه او هيواد بيله سياسته.

څومره دگرنښت وړ هغه وگړي دي چې ستاسو خبرو په
شان وي.

بڼه خبره اوسپنيزه دروازه پرانېزي، خلاصوي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڪلهه ڇي غواريءَ وصيت نامه وليڪي: پام به موسي،
يوازي ڇوڪ ڇي ستاسو په شتمني ڪي ونڊه نه لري،
هغه به تاسو ڇيله ياست، بنه نو ڇومره ڇي ڪولي سئ
ڏڙوند دنڪو ڪارونو ڇخه خونڊواخلي.

ڊپر ڙوند ڪول دتولو هيله ده مگر بنه ڙوند ڪول
دلرشمپر وگرو.

ڙوند همدا دي ڇي انسان دهغه ڇا دراتلو انتظار ڪوي ڇي
هيڇڪله به را نه سي.

ڇيني وخت دڇيل ڙوند ڇخه دڇينو وگرو ايسٽل دنورو
بنو وگرو لپاره ڇاي خالي ڪوي.

په نري ڪي داسي خونڊ ڇي د ڪتاب لوستني دڇوند سره
برابر وي شتون نه لري.

شعور بيلابيل پرونه لري، ترٽولو لور پوري يي بي
شعورو ته پام نه ڪول دي.

څنگه ژوندوگر؟

څومره سخت دي دټولني په رنگ كيدل، كله چي ټولنه خپله په زړه رنگه وي.

دهغه چاسره پاته كيدل چي په درناوي مونه پوهيږي:
وفاداري نه حماقت دي.

كبان خپلي اوښكي نه سي ليداي، ليوان خپل خوبونه نه سي ليداي، بازان خپل را لويدل او انسانان خپل دننه نه سي ليداي.

كه د رانيولو واي رانيول مي؛ دمور لپاره مي روغتيا،
دپلار لپاره مي دويم ژوند او دځان لپاره مي دكوچنيوالي
خنداگاني.

كه تيرسوي پرغونه تا تير ژوند ته را وېولي پوه سه چي
يوازي يي.

ته نه يي دا باران څومره بي حايه اوري.

هغه بدلون واوسه چي خواږي په نړۍ كي يي وويني.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

ڪله چي ڪومي ٿولني ته ننوڄي ستا جامي ستا پيڙندنه وي
اوڪله چي تري وڄي ستا خبري او اندونه ستا پيڙندنه
وي.

دريمه نري هغه ڄاي دي چي خلگ يي ديوي بني ورڄي
راتلو په هيله دي، نه دراوستلو.

ڄيني وخت چي هيڄوڪ ونه لري بنه دي، باور وڪري
ڄيني مو ترٿولو يوازي ڪوي.

سياست مداران ڪه په خپلو ڪي سره يو سي زمور شتمني
غلا ڪوي او ڪه اختلاف ته ورسيري زمور ڙوند غلا
ڪوي.

حڪمت هغه ونه ده چي ريبني يي په زره ڪي وي او
ميوي يي په ڙبه ڪي.

ڄيني وخت بايد خپل شاوخوا وگرو ڄڻه ليري سي دڄينو
ڄڻه يو ساعت او دڄينو ڄڻه يو ڙوند.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

يُو پوه وائي؛ بڇنبه په وار وار وڪره مگر باور يُوڃل.

ومي خوبنتل ڙوند وڪرم: ٽولي لاري يي راته وٽرلي:
شڪر مي وڪي، وي ويل خرفات دي،
عاشق سوم: وي ويل درواغ دي،
ومي ڙيل وي ويل: بهانه ده،
ومي خندل: وي ويل ليوني دي
نري ته گوري، غواريه پياده سم.

زما په رگونو کي دوينو پرڄاي دهغه اندونه اوخيالونه
روان دي.

خوبني ڄاي او وخت نه غواري، دابسنه کوي چي زره يي
وغواري.

دخپلو هيلو لورته دي وزرونه وه غوروه، بهاني نه.

قضاوت او مخکي خبري دا نه په ډاگه کوي چي هغه
څوک دي، بلکي دا په ډاگه کوي ته څوک يي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

دبريالو وگرو لپاره په اونی کي اووه نن ورځي شتون لري او دناکامو وگرو لپاره اووه سباوي، کوچني توپيرونه، لويي پايلي لري، ڙوند همدا نن ورځ دی.

واده کول او نه کول دواړه دپښيمانی سبب کيږي.

دا زورونکي ده چي کله دي دهسک هوا دسر سره ومبلي او وزرونه ونه لري.

په کوم ځای کي چي يي:
که دي نه خوبنيري کوبښښ وکړه ځای ته دي بدلون ورکړه، نوي ونه نه يي چي نه سي کولی حرکت وکړي.

دیوه شي څخه ډاډه يم، هغه داچي په ڙوند کي مي هيڅوک دومره نه دی زورولی لکه ځان.

دهغو ټولو وگرو لپاره دښو هيله کوم چي بدې يي ليدلي مگر هوډ يي کړی چي بد ونه اوسي.

ڙارا ټوله اوري، اړه هنر دچوپتيا ډرغ اوريدل دي.

څنگه ژوندوگر؟

دهرچا څخه دهغه دشعور په اندازه هيله ولره، لږ تر لږه
په دې ډول به لږ وگريري.

دپرېده ده کله چې ديوچا کار ستاسو سره خلاص سي
چلند يې بدلون وکړي.

هروخت د مخامخ کس پر وړاندي چوپتيا دهغه دخبرو
دتاييد په مانا نه وي، ځيني وخت دهغه دشعور دسطحي
څخه هيله نه لرلو په مانا وي.

انسانان هغه وخت بڼه زړه لرونکي دي چې وکولى سي
دنور دنېکمرغه ساتني لپاره عمل لاس په کار سي، نه
داچې دنور لپاره يوازي دنېکمرغى هيله وکړي.

بڼه انسان و اوسه مگر نور ته په ثابتولو يې وخت مه
بربادوه.

يو بنده ته اړتيا لرل دمرگ دويم نوم دى. ***
کله چې فقر پر دروازه را ننوزي عشق د کلکين څخه
تښتي.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

ٻاور دي دڃيل ڄان سره وساته مگر انسانيت دي وتولي
نري ته وبنيه.

ڙوند ددي لپاره ڇي يو وار مينه در سره ولرم: ڊپر لنڊ
دي، قول كوم ڇي په راتلونڪي ڙوند ڪي به دي هم خواڪي
اوسم.

وگري هيڄ وخت هغه ڪسان ڇي پر گران وي نه هيروي،
يوازي عادت ڪوي ڇي نور يي خواڪي ونه اوسي.

هغه وگري ڇي په خپله خوبنه په تاريخي ڪي ڪينيسٽلي
دي؛ روبنابي ته اڀريا نه لري.

ڪه غواري دمرگ ورسته هير نه سي، داسي ڄه وليڪه
ڇي د لوستلو ور وي يا داسي ڪار وگره ڇي دليڪلو ور
وي.

او دهغه ڪس سره ڇي مينه لري، هغه ته يي مگر بل
ڄاي.

څنگه ژوندوگر؟

سلام پر هغو چي مور يې نه وو ليدلي وي پيژندلو، نه يې
وو لوستلي را پوه سول، او په غير کي نه وو نيوالي، پر
گران سولو.

هيڅ وخت يې دپوهيدلو لپاره مه ژاړي، هغه چي په تاسو
پوه سي ستاسو دچوپتيا ږغ بڼه اوري.

زرگونه دوښمنان بڅښم مگر هغه څوک چي زړه مي
ورکړي وو او هغه بي ارزښته وگڼي او را مات يې کړ، نه
سم کولی وي بڅښم.

هيڅ شی بيله غره پلارته ډېر ورته نه دی.

ديوه وگړي سره ديوه ساعت لوبي په کولو کولی سي
دهغه په اړه ديوکال د اوږدو په اندازه مالومات لاسته
راوړي.

زما ترټولو لوی افسوس پر هغو ناسموکارونو نه دی چي
ماکړي بلکي پر هغو سموکارونو دی چي دناسمو وگړو
لپاره مي سرته رسولي دي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

زمور ستونزه دهغه ڄاي ڇخه پيل سول، ڇي زمور ڪتل
يُوبل ته، ڪتل دانسان وه انسان ته نه وه بلڪي ڪتل دانسان
وه موقئ ته وه.

ڪله ڇي ستاسره خيانت ڪوي، هغه وخت يي خپل بازوگان
پري ڪرل، ڪولي سي هغه وبخني؛ مگر نه سي ڪولي په
غير ڪي يي ونيسي.

ڇه د ڊبري زره دي دهغه مور؛ ڇي وري ته نصحت
ڪوي، ترڇو دلوري درد وزغمي.

ڪله ڇي سهار دخوبه راکبيني، دا په فکر ڪي راولئ:
ڄومره لويه نيڪمرغي ده، ڙوندي پاته ڪيدل، اند ڪول، خوند
اخيستل، د دوست درلودل.

ناپوه ڪس پوه نه زده ڪوي ڇڪه خپل ڄان پوه گني،
دناپوهه وگرو بد بختي همدا ده.

وي پوبنتل ڇي ڇه پرمختگ مي ڪري؟
ومي ويل: ڇي دخپل ڄان ملگري سوم.

څنگه ژوندوگر؟

وگړي بايد دهغوئ په چارو کي وازمويې نه دهغوئ په خبرو، ډېروگړي بدچار کوونکی او بني خبرې کوونکي وي.

ځيني وگړي نه تکرایري، څوک چي درباندي گران وي، تل يې خواکي اوسه او ساتنه تري کوه.

ډېرکله عقل هغه وخت دانسان سر ته رادرومي چي ډېر ناوخته وي.

دعشق لپاره مبارزه وکړه خو هيڅکله فقر مه کوه.

ترټولو ډېر قدرت چي يو وگړی لري دهغه دانتخاب قدرت دی.

که چيري دحقيقت رښتني پلټونکی يې، بايد لږ ترلږه په خپل ژوند کي يوځل پر هر شي شک وکړي.

رقابت در هغو بڼه دی چي کار حسادت ته ټيل نه وهي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

دٻنو ڪتابونو لوستل دپخوانيو عزتمندو وڳرو سره خبري
ڪول دي.

ڪه دا خوبنوي چي نپڪمرغه و اوسي دهيش چا سه دهيش
تمه مه ڪوه.

ڪله چي دا دي خوبنه وگنل چي ڊڪوم چا سره خيانت
وڪري، هغه وڳري ناپوه مه گنه، بلڪي پوه سه: هغه ددي
ڇخه ڀر چي ته يي وڙ يي په تا باور ڪري دي.

پخوالي ته نه يي رسيدلي مگر هغه وخت چي احساس
ڪري خبري درسره ڀري دي، مگر ارينه نه گني چي
چاته دهغوي ڇه ووايي.

انسانان دوه ڀله دي: يو هغه چي تاريخي ڪي بيداره وي،
دويم هغه چي په روبنابي ڪي بيده وي.

مئين ڪيدل آسنه دي، سخته داده چي تا درڪ ڪري.

پيسي دتولو نارواو مخ پوڻي.

څنگه ژوندوگر؟

د کتاب پانې د وزرونو په څیر دي چې زموږ روح ته د رڼا
عالم ته الوزوي .

ځینې وايي: درواغ د ډېرو جدایيو لامل دي مگر نه دا
رښتیا دي چې انسانان د یو بل څخه لیري کوي.

شېبې په خاطر و بدلیږي او وگړي په درس: دا ژوند دی.

لږ دي هغه وگړي چې په سترگو ویني او په مغزو اند
کوي.

زه پوره نه يم مگر تل به رښتني يم.

هر زړه چې پاک وي ډېره مینه کوي، ډېر باور کوي، ډېره
بخښنه کوي او ډېر زیان ویني.

هیڅ شی دانسان روح داسي نه وژني لکه ناسم، غلط
ځای او ناسم وگړي.

شرف لرونکی هغه وگړی دی چې دنورو په عزت داسي
وپوهیږي لکه خپل په عزت.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

په ڇوانی کي ڙوند په ناخبری کي راباندي تیرسو هغه
چي پاته وو په پښیمانی کي راباندي تیرسو.

کوم وگري چي تیروتنه نه کوي هيڻ ڪار سرتنه نه سي
رسولی.

خپل وخت دهغه چا لپاره مه بربادوه چي ارزڻت يي نه
لري.

کوم وگري چي یو پر بل گران وي حتا دچوپتيا په وخت کي
هم یو بل درک کوي.

ارام والی او لیدل باید زده ڪرو هر ڇه زمور څبرگون ته
ارتيا نه لري.

ڙوند ماته زده ڪرل چي هر ڪله دهغه چا داڃتمالی برید
منتظر و اوسم چي دهغه سره مي ڊپر بنه ڪري وي.

یو وحشي ڙوی نه سي کولی: داسي په هنر مندانه ڊول
ڊپر ڙی سي لکه یو انسان چي کولی سي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

هغه ڪه په سمندر ڪي وي، ڪه په خوبو ڪي وي، ڪه په درواغو ڪي وي، ڪه په گناه ڪي وي، ڪه په خوبني ڪي وي، ڪه په قدرت ڪي وي، ڪه په ناپوهي ڪي وي، ڪه په انڪار ڪي وي، ڪه په رخه ڪي وي، ڪه په بخيلتوب ڪي وي، ڪه په غچ اڃيسلتو ڪي وي.

ڏڙوند بده برخه انتظار ڪول دي او بنه برخه يي دهغه چا درلودل دي چي داننظار ڪولو ارزڻت ولري.

مه پريڙي خبڻم، قهر ستاسو ٽول بدن ونيسي، تاسو ته ازار درڪري يا تاسو ته زيان ورسوي، قهر يوازي ستاسو انرڙي اخلي او دنورو وگرو سره مو دگرنڻت او محبت مخه نيسي.

در هغو چي دخپلي مور خدا ويني ڙوند بنڪلي دي.

نيڪبخته هغه وگري دي چي: ڏڙوند ستونزو او ڪراونو ته مسڪا وڪري.

زموڙ دگوتو نڀي دهغو ڙونو ڇخه چي: لمس ڪري يي، يوو هيڻ وخت نه پاڪيري.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

زمور مرگ دهغي ورڃي ڇڻه پيل ڪيري ڇي دهغه ڇه
پروراندي ڇي اڀين وو سکوت وڪرو.

اميدونو زمور دڙونو سره دومره خيانت ڪري: ڪله ڇي
هم کوچنيو خوبنيو ته رسيرو، سترگي مو دغم د راتلو
انتظار ڪوي.

تاسو نه سي ڪولي ٿوله په شتمني خوبن ڪري، مگر
ڪولي سي ڏيرو ڙونه په نيكو اخلاقو خيل ڪري.

ديخي ڇڻه يي ويو بنٽل: ولي دومره سوڀ يي؟
يخي بنه خواب ورڪر: زه لومري هم اوبه وم او ورسته
هم اوبه دتودخي يي زما سره ڇه؟
بنه نو اي انسانه!

لومري هم خاوري وي او ورسته هم خاوري: ستا دا
دومره غرور ڊکومه!

اوس مي هم ڇيني وخت ڙه تنگ سي خو ستا لپاره نه
دهغه وگري لپاره ڇي اند مي ڪوي ته يي.

ڙوند هيڃ ڇا ته مفت درس نه ورڪوي! ڪله ڇي وايي:
ڙوند ماته را وبنول ياني تاوان، قيمت يي هتمن ورڪري.

څنگه ژوندوگر؟

کوبښن مه کوه بريالی وگرې واوسي کوبښن وگره
ارزښتمن انسان واوسي.

یوه ورځ به دي ټولې هغه لارې چې زړه ته دي تللي وي:
عقل ته را وگرځي.

زده کړه ترټولو پياوړي وسله ده چې، کولی سي دنړۍ
دبدلون لپاره، دهغي څخه گټه واخلي.

ستاسو ترټولو لوی دښمنه ستاسو ناپوه دوست دی.

که یو وگرې زه یو وار تیر ایستلم هغه دي وشرمیري او
که چیري یو وگرې زه دوه ځله تیر ایستلم زه باید
وشرمیرم .

که دځینو لپاره دځانه پول جوړ کړو بیا به هم وایي چې
هوار نه وو.

هرڅومره چې دي په زړه کي رخه او حسد لږ وي:
هومره به دي په ورځنیو خوبنیو کي ونډه ډیره وي.

ڄنگه ژوندوگر؟

هرکله چي دي ونه سواي کولي تيروتنه وبخښي دا ستا
دزيره پر کوچنيوالي دلالت کوي نه دهغي تيروتنې پر
لويوالي.

تعصب:

سترگي رندوي،
خوږونه کانه کوي او عقل منجمد کوي.

ٽول يوازي ستا سره همدردي کوي اي کاش يو څوک پيدا
سوي واي، چي په رښتيني ډول يې ويلي واي: بي غمه
اوسه...

په دواړو يې سموو.

زموږ اصلي محکه دهغو کسانو زړونه دي چي دهغو سره
علاقه لرو.

عقل چي نه وي ځان په عذاب وي مگر شعور چي نه وي
نور په عذاب وي.

موږ يې بايد زده کړو چي په خوښۍ کي بايد علت و اوسو
نه شريک او په غم کي بايد شريک و اوسو نه علت.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

زه بريالي سم اوس نه مگر حتمن.

زما ڇخه مه په ازار ڪيره: زه نه مغروره یم نه بي احساسه، يوازي زوريدلى یم، زوريدلى دبی ڇايه باور ڇخه.

باور لرم: چي لور اواز سره به درواغن وگري رښتيني وگري چوپ ڪري، مگر د رښتيني انسان چوپتيا به د درواغن انسان بنسٽ لمنڇه يوسي، هو همدا دچوپتيا ڊالي ده.

هيڇ لوى شى په ناڅاپي ڊول نه جوړيري.

څوڪ چي دظلم پروراندي نه سره يوځاى ڪيري، دظالم په زندانونو ڪي به پرلپسي ديوبل سره وويني.

ڪله چي خپله اريڪه دالله جلاله سمه ڪرو: الله جلاله هرشى زمور لپاره سموي!

سل ڇله مي ورته وويل زما دخبرو په منڇ ڪي مه خنده: يوڇل يي وڇندل پر عاشق سوم.

څنگه ژوندوگر؟

صبرکونکی اوسه: ځيني وخت بايد؛ دژوند د ترټولو بدو ورځو څخه تيرسي؛ ترڅو ترټولو ښو ته يې ورسيرې.

هيڅ وخت دنور دژوند ظاهر، ښکاره دخپل ژوند دباطن سره مه پرتله کوه.

خبره کي دزړه څخه راوو ځي زړه ته هم داخليرې، که داسي نه وي هيله مه لرئ چي اغيزه دي وکړي.

هرڅوک چي ديو شي څخه وبيريرې دهغه څخه تيبنتي، مگر هرڅوک چي دالله جل وډار سي هغه ته پنا وروړي.

څهره پرست: دپاک زړه په ارزښت څه پوهيرې.

دستونزو او مصيبتونو په وخت کي دي الله جل جلاله ته په صبراولمناځه سره پنا يوسه

لويه شتمني دهغه چا درلودل دي: چي تاسو ته سکون درکوي.

څنگه ژوندوگر؟

ټول پوهيزي چي ژوند وکړي،
مگر ټول نه سي کولی بڼکلی ژوند وکړي:
ژوند کول عادت دی مگر بڼکلی اوسيدل فضيلت

که غواړي بريالی سي،
یوه قانونه ته درناوی ولره:
هيڅ وخت خپل ځان ته درواغ مه وايه.

دهسک درچتر لاندې دهیڅ چا؟ ناکامي اوماته زموږ په
گټه نه ده.
بڼه زړه لرونکي واوسی.

هلته پاته سی: چيري چي ستاسو زړه خدا کوي.

کلونه وخت يي ونيوی چي پوه سوم:
غرور دانسان ستر دښمن دی،
روغتيا لويه شتمني ده،
ارام او سکون ستر نعمت دی.

غم دژوند یوه برخه ده، مگر دغمخور نه درلودل ستر
عذاب دی.

څنگه ژوندوگر؟

ورځي پر هسک تکیه کوي، وني پرمخکه او انسانان
ديوبل پر مهرباني.

ژباړه

دغريبو وگړو سره داسي مخامخ سه: لکه

دپا چا سره چي مخ کيږي!

زما ستونزه دهغه ځای څخه پيل سول چي دخبرو او
دریدلو پرځای مي: تبېننه کول او هيرول انتخاب کړل.

زما چلند ستاسو سره سوږ نه دی: تاسو د چاپلوسانو سره
عادت سوی یاست.

اعتماد نه کول مي دهغو وگړو څخه زده کي: چي
پر هغوی مي بشپړه باور اعتماد درلودی.

انسانان څلور ډوله دي:

1: ژر غوسه کيږي او ژر پخلا کيږي (دزغم وړ)

ژر نه خپه کيږي او ژر نه پخلا کيږي (تقريباً دزغم وړ)

ژر خپه، غوسه کيږي او ژر نه پخلا کيږي (دزغم وړ نه

دي)

ژر نه، غوسه، خپه کيږي او ژر پخلا کيږي (دستايلو وړ)

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

هغه وخت چي ڀوسري ڀو حرام درهم پريڙي دده ڊاڪر نه
ده ته درهغه چاچي سل زره حرام درهمه خيرات ڪري بنه
اونيڪه ده!

مالڪ بن دينار حمه الله

دونيا ڇاي د"نيڪ" چار ده او اخرت ڇاي دور ڪري دي: ڪه
چادلته نيڪ چار ونڪر هلته به پڻيمانه سي!
احمد بن حنبل رحمه الله

داخرت مهر آسانه، لڙدي دي: پاڪ زره او ذڪر ڪوونڪي
ڙبه!

ابن الجوزي رحمه الله

ڪه چا صبر او يقين ورڪ ڪرل دهغه چا په شان دي چي
په سمندر ڪي بيله ورونڪي وسيلي سفر ڪوي
ابن القيم

بنده ته دا بنايي ڪله چي دعبادت ڇخه فارغه سو دالله جل
جلاله ڇخه دهغه ڊڪمبنت بخبته وخواڙاي او ڊڪول
دتوانايي لڪبله دهغه شڪر ادا ڪري
سعي رحمه الله

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

عقل دا نه دئ چي خير اوشر پيڙني بلڪي: عاقل هغه دئ
چي خير وويني پيروي يي وڪري اوچي شروويني خان
ترينه وساتي!

سفيان بن عيينه رحمه الله

عجبه مخلوقات يو: دخيلو تيروتنو لپاره وڪيلان يو او
دنور دگناهو لپاره قاضيان.

دوگرو لپاره ڙوند مه ڪوه، تريتول خفه، خمجن ڪسان هغه
دي چي دنورو زغم او نظرونه ورته مهم وي.

هغه وگري ڄومره خوار دي چي خپله خوبني دنورو د
ازار او زوروني په قيمت لاسته راوڙي.

ڪمو لگبنتونو ته پاملرنه ڪوئ، يو ڪوچني سوري لويه
بيري ڏوبوي.

تل خپله واوسه نور ڄايونه مخڪي نيول سوي دي.

تريتولو پياوڙي وگري هغه ڄوڪ دئ چي دخيل خان
دڪنٽرول پياوڙيا وڙي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڇوڪ مه ڪوچني ڪوه ٽڪي هم ڪوچني دي مگر جملہ پوره
ڪوي.

باور وٺره پر سبا چي ورسته دريوي شيپي تاريڪي
رادمي.

چاچي خيل چاري الله جل جلاله ته وسپارئي؛ الله جل جلاله هغه نه
هيروي!

ددي نري بندي ڪيدنه داده چي ناپوه په خيل ڪار ڏاڍه وي
او پوه په خيل ڪار ڏاڍه نه لري.

اند ڪول سخت دي په همدې خاطر ڊپر وگري قضاوت
ڪوي.

زده بي ڪري: دنورو لپاره يوه پوله وٽاڪي، بنه انسان
اوسيدل په دي مانا نه دي چي هرڇه وزغمي.

اصيل انسانان تل دخيل ابرو او عزت په فڪر ڪي وي او
ڪم اصل انسانان يوازي دخيل گتي او ارامي فڪر ڪوي.

څنگه ژوندوگر؟

دوگړو دزده کړو اندازه دهغوئ د شعوردميزان سره هيڅ اړيکه نه لري.

دزړه اوسيدونکي دي په دقت انتخاب کړه، ځکه هيڅوک بيله تا ستا د ارامۍ قيمت نه سي ورکولی.

په دې ورځو کې وگړي دټولو شيانو په قيمتونو پوهيږي، مگر دهیڅ شي دارزښت څخه خبر نه دي.

ډېر هغه نيکمرغه وگړي چې زه پيژنم؛ هغه وگړي دي چې مخکې تردې چې خبرې وکړي غوږ نيسي.

که پوهيدای سبا نړۍ ټوټه ټوټه کيږي: بيا مې هم دخپل سيب، مني ونه ايښودل.

هيڅوک ستاسو دزړه څخه تاسوته ډېر نيژدي او رښتيا ويونکی نه دی، نو هغه وگړی چې ستاسو پاک زړه يې ځانته نه نيژدي کوي، تري ليري اوسئ.

خپل سکون دي پرهيڅ شي او کس پوري مه تړه: ترڅو تل هغه ولري.

څنگه ژوندوگر؟

برياليتوب مخکي تلل دي، نه دپای ټکي ته رسيدل.

یو ملت دخپل تاريخ څخه ليري کړه، هغه وخت په آسانی
کنټرول کيږي.

زه اولمر بل کار نه لرو هر سهار ددوست لرلو لپاره را
پاڅيرو.

دټولو سمندرونو اوبه داتوان نه لري چي یوه کښتۍ ډبه
کړي، مگر هغه وخت کولی سي کله چي دکښتۍ دننه
خپري سي،
همدغه رکم دنړۍ ټول منفي ټکي پرتاسو کومه اغيزه نه
سي کولی مگر هغه وخت کولی سي چي تاسو اجازه
ورکړئ.

تل ددي توان ولره: دهغه شي يا وگړي څخه چي ازار
درکوي، په هوسايي تري زړه پري کړي.

لنډ وايم یو سړی دويم ځل نه سي موندای، حتا په هغه
سړي کي.

څنگه ژوندوگر؟

ومي ويل: دوږخ چيري دئ؟ وي ويل: داسي زړه ومونده؛
چي نه سي کولی دوست ولري.

ډېر بڼه وگړي هغه دي چي: ستاينه يي کوي شرميزي او
چي بد يي وايي چوپ پاتي کيږي.

دنورو دحقوقو څخه ساتنه کول: دبشریت بڼکلي او لويه
موخه ده.

د دوو دوستانو دزړه اړيکه: خبرو او عباراتو ته اړتيا نه
لري.

خبره دانه ده چي موږ دژوند کولو لپاره لږ فرصت لرو،
بلکي داده چي موږ د هغه ډېره برخه ضايع کوو.

که نه پوهيږي وپوښته يوه شيبه به ناخبره مالوم سي
مگر دژوند درپايه به پوه پاته سي.

موږ در رښتيا ډېر، په خپلو مغزو کي کړيو.

څنگه ژوندوگر؟

دپوهې درلودل د شتمني څخه غوره دي، مگر د شتمني نه درلودل دپوهې د نه درلودلو څخه بد دي.

کله چې پيسي حاکمي وي عدالت او ازادې به شتون نه لري.

تل داسي ورځي وي چې انسان په هغو کي، هغه وگړي چې مينه يې ورسره لرل: پردي مومي.

دهغي خبرې سره چې اند يې ملگري نه وي هيڅ وخت، وه هسک ته نه ځي.

ترتولو بده زورونه دانسان لپاره داده چې: دهرشي په فساد باندي پوه وي خو، دهيڅ شي په سمون باندي برلاسي نه وي.

بنځه داوبو په شان ځانگړنه لري؛
چې دخپل نرموالي له کبله که په هر رنگه لوبني کي وچول سي، دهغه لوبني رنگ ځانته غوره کوي.
هر خاوند چې دخپلي بنځي څخه ناخوښه وي: علت دي يې خپل په ځان کي ولټوي.

څنگه ژوندوگر؟

دهغه وگړو څخه ليري اوسئ، کله چې عيب درپکښي
وويني ستاسو څخه پرته: ټول په خبره وي.

ملگري، دوست هغه ورور دئ چې خپل په خوښه يې
انتخابوي.

لږه پوهيدل او ډېرې خبرې كول داسي بيلگه لري لکه: لږ
درلودل او ډېر مصرف كول.

څوک چې په چاپلوسئ بلد وي: تهمت ويل هم هغه ته ډېر
آسانه دي.

وانگيره که چيري هرڅوک دخپلې پوهې په اندازه خبرې
وگړي: څه چوپتيا به پر نړۍ حاکمه وي.

وگړي ځيني وختونه مخکي تر دي چې بنڅ سي مري.

دآزادۍ لپاره اړينه نه ده مخکه او هسک واخلي: يوازي
خپل ځان مه خرڅوه.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

توان يا قصاص هرڄهه ڇي غواري نوم يي واخله، زه
يؤزي دومره پوهيڙم الله جل جلاله دهيش ڇا اوبنڪي نه
ضايڪ ڪوي.

درڄو ڇي ڪولي سي په ڙرا ڪول خان ارام ڪره دهيش ڇا
سره خيل دردونه مه شريڪوه ۸ دلته ڊپروگري دباور
ورنه دي.

ڇيري ڇي درواغ يو عمومي واقيعت وي، پر ڙبه دربنتيا
راورل يو انقلابي ڇار دي.

دردونڪي شي دادئ ڇي انسان دخيل حق هيله ولري.

ڪه ڇيري مو په ڙوند ڪي يوڪس ياشي دلasse ورڪر مگر
په بدل ڪي مويي خيل خان وموندئ تاسو گتونڪي ياست

په دي ورڄو ڪي دانسانانو ڄڄهه دشرافت پرڄاي يؤزاي
شر او زيان وينئ.

څنگه ژوندوگر؟

ډېره اړينه ده، ژوند دي دهغو وگړو خواکي تير کړي چي:
نه يوازې ستا ښه والی ويني بلکي؛ تا په يوه ښه، غوره
انسان بدل کړي.

که چيري کړيدلی: دډېرو دروازو څخه به تير سوی وای،
مگر ما سيده دريدل انتخاب کړل.

د بدن دمرگه مه بيريزه هيڅکله به هغه ونه ويني، دخپل
شرافت دمرگه و بيريزه هره ورځ بايد هغه ووينی.

دښو وگړو ډېره اغيزه هغه وخت احساسيري، کله چي
زموږ لمنځه تللي وي.

مهرباني هغه ژبه ده چي: کانه يې اوريدلی او ړانده يې
ليدلی سي.

د انسان بدبختي دناپوهی څخه نه ده: دتېبلی څخه ده.

که چيري رښتيا پت کړي او په محکه کي يې ښخ کړي:
بيا به هم را ښکاره سي.

څنگه ژوندوگر؟

هرکله چي چا وويل: نور دهیڅ شي حوصله نه لرم،
وپوهیږه: دي کس ډېر صبر کړی، ډېر منتظر پاته سوی او
نور ستړی سوی دی.

زموږ د ژوند اصلي موخه د نورو سره مرسته کول دي،
مگر که نه سئ کولی دوگړو سره مرسته وکړئ: لږ تر
لږه آزار هم ورسوئ.

دخپل ځان د اداره کولو لپاره دمغزو څخه گټه واخله او
دنور د اداره کولو لپاره دزړه څخه.

انسان چي هر څومره ډېر درک ولري، هومره رنځيږي.

هیڅ شی د چوپتیا په شان حاکمیت نه پیاوړی کوي.

دپلار لپاره مي انشاءالله هر څاڅکی خوله چي دي زما
دغټولو لپاره توی کړي ده په جنت کي به درته جنتي
ویاله سي.

هیڅکله هغه ځای ته بیا ځلي مه ورځه: دکوم ځای د غمه
چي تللی یی.

څنگه ژوندوگر؟

په هغه څه چې دي دښمن هم بايد ونه پوهيږي: دوست ته
يې هم مه وايه.

ډېر غم د ژړا لامل نه کيږي ساکت، چوپ کوي دي.

ژوند ټوله عمر الوتل نه دي ځيني وختونه بايد قفس هم
وزغمو.

کرار کرار مي دوگړو څخه زده کړل: چې هغسي ووسم
چې دوی دي، هغوندي مهربانه، بڼه، او ځيني وخت
هغومره بد او تريخ.

که زما يابل وگړي په انتخاب کي سرگردانه سوي: ما مه
انتخابوه.

زه باور لرم چې یوه ورځ به دهغه بدل بل څوک درڅخه
اخلي کوم څه چې دي زما سره کړي دي. ***

هغه شيبه کله چې زړه دي خپل دځان په واسطه
سوځيږي: دغه حالت دنړۍ ترټولو بد او غمجن حس دی.

ڄنگه ڙونڊوڪر؟

اند کوي ڇي زما چوپتيا زما د بنه والي نبنه ده؟
نه گرانه نه!

زه هغه وخت چوپتيا کوم ڪله ڇي ڏره ڏره ڀم.

زموڙ لومڙي ڏنده ڊخيل ڄان په واريندي ڊاده ڇي پرينڊو
تڻ لاس او بي پيسو سو.

قاصد راغلي ڇي اختر د دروازي شاته ڊي، ڪاش زما يار
ڊاختر پر ڄنگ راسي ڊدروازي شاته.

تيروتنه ڪه په ناپوهي ڪي وسي ڊناپوهي ڄخه ده ڪه په
پوهه ڪي وسي ڄيانتي ڊي.

يا ڊخيلو هيلو په اندازه هڄه وڪري، يا ڊخيلو هڄو په
اندازه هيلي ولري.

هغه حڪومت ڇي ڊخلگو خوشحالي واخلتي ماته خوري.

بنڪلا يوازي پام ڄانته اروي، هغه ڄه ڇي ڙره په خيل
واڪ ڪي راولي شخصيت ڊي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

زموڙ ڊپر هغه وگري خوبنيزي چي زخمونه يي زموڙ په
خير وي.

ڇيني وخت ديوه کس نه شتون داسي وي: لکه نري چي
خالي وي.

خپل ملگري ته درواغ ووايه که دي وليدل چي دڇه مودي
ورسته يي هغه بنڪاره نه ڪرل: کولي سي: حقايق دهغه
سره شريڪ ڪري.

باور جوڙول کلونه وخت نيسي، لمنڇه وڙل يي خوشيبي
او بيا جوڙول هيڻ وخت نه ڪيري.

وايي: بنه انسانان جنت ته ڇي!
مگر زه وايم هرچيري چي بنه انسانان وي هغه ڇاي
جنت دي.

دهغه شي انعكاس واوسه چي غواري يي دنورو ڇخه يي
وويني: که مينه غواري مينه خپره ڪره.
که ربنئينولي غواري ريبنتي اوسه.
که درناوي غواري درناوي ورته وڙه.

څنگه ژوندوگر؟

دوگرو څخه وگرو ته پنا مه وروړه: بي پنا کيږي!

که خپل تېر پر ملا کښيږدي ملا دي ماتوي، که يې درپښو
لاندې کړي لوړوي دي.

منطق وايي: که يې ونه وينم باور نه کوم مگر دايمان
څخه پک زړه وايي: لومړی باور کوم ورسته به يې
ووينم.

که پر الوتلو باور ولري: وزرونه به وموندي.

تلور مه کوه ځيني خنډونه په ژوند کي حکمتونه لري.

بنايي نن هوا توپاني وي مگر تل به باران نه اوريزي.

لوي کارونه په کوچني پيل سره شروع کيږي.

داوبازی په سل ساعته ليدلو سره نه اوباز کيږي: بايد
اخير اوبه ته ور وغورځيږي.

ڇڻڪه ڙوندو ڪر؟

پوهيڙم بريالي ڪيڙم ڇڪه دناڪامي ڇڻڪه نه پيريڙم.

دديم ڄل پيل ڪولو ڇڻڪه مه پيريڙي: داخل يي دصفرڇڻڪه
نه بلڪي دتجربيي ڇڻڪه پيل ڪوئ.

هرڇوڪ چي دنورو وگرو دنڪبختي او خير په فڪر ڪي
وي: خپله به هم نڪبختي او خير لاسته راوڙي!

دبنڪلا نه شتون بنه اخلاق جبرانوي
مگر داخلاقو نه شتون هيڄ وخت بنڪلا نه سي جبرانولي.

پر يوه ملت د برلاسي لپاره لڙڪي يي خاينان او اڪثريت يي
ناپوهان په ڪاردي.

شتون يي زما لپاره هيڄ ارزڻت نه درلودئ مگر نه
شتون يي لڙ زورونڪي وو!

هغه خداي جل جلاله چي الوتونڪوته لاره بنيي انسان
پرنيمه لار نه پريڙدي.

څنگه ژوندوگر؟

په داسې کوم باندي مبتلا سوي يوو چي اندي چي الله جل
جلاله بيله دوي څخه بل چاته هدايت نه دي کړي.
ابو علي سينا

نه پوهيرم چي ولي وگري په ډکه خوله خبرې بدي گني
خو په خالي مغزو نه.

کله چي يوه بنځه ژروي دي ته دي بايد پام وي چي الله
جل جلاله دهغي اوبنکي شمېري.

هغه بحث چي نه تا قانع کولي سي او نه بل ته قناعت
ورکولي سي: په يوې مسکاسره يي پای ته ورسوه.

د دوست حسادت د دښمن درقابت څخه بد دي.

وي ويل غمونه دي څه سول؟
ومي ويل: په سجده کول ټول کښته شوه سول.

ماته ووايه دوستان دي کوم وگري دي چي ووايم ته
څنگه انسان يي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ديوه احمق سره بحث ڪول دا ڇرگندوي چي دوه احمق
شتون لري.

ڙوند همدا دئ چي ديوه داسي ڪس دراتلو انتظار ڪوي
چي هيڻڪله نه راعي.

په طبابت او سياست ڪي چي هرڻوڪ وعده درڪري
درواغن دئ.

دهغه چا دنڙديوالي ڇخه ليري اوسئ چي خپل رازونه او
اسرار نه سي ساتلي.

دٽولو لپاره بنه واوسه هغه ڻوڪ چي وپوهيدئ تل به دي
په خوا ڪي وي او هغه چي نه وپوهيدئ يوه ورخ يي ستا
دٽولو بنيگنو سره يي زره تنگيري.

هيڻوڪ دخيل ڪاره خوبن نه دئ مگر هرڻوڪ دخيل عقل
ڇخه خوبن دي.

څنگه ژوندوگر؟

هيواد ته خدمت کول نیمه دنده ده او انسانیت ته خدمت
کول دهغه نور نیم.

کله چې زړونو ته ننوځي په هغوئ کې په نیکی سره
ژوند وگرئ.

دهغه چا په په شان سوی یم چې اور یې اخیستی وي چې
ولاروي سوځي که وځلي لا پسي سوځیږي.

مه تسلیمېږه او درښتیا لوری ونیسه که چیري یوازي هم
یې.

دژوند دځینو شپبو ارزښت دټوله ژوند په اندازه دی.

ترټولو بد روږند هغه روږند هغه روږند دی چې نه غواړي
ووینی.

دانسان دژوند لویه تیروتنه هغه چاته خنډل دي چې دکتل
ارزښت هم نه لري

څنگه ژوندوگر؟

پرتولو باور درلودل زيان لرونکي کړنه ده، مگر پر هيڅ
چا باور نه درلودل درهغي زيان لرونکي کړنه ده.

ډېر بده ده چې کله دکوم چا کار ستاسوسره ختم سي چلند
يي ستاسو سره بدلون وکړي.

که موپيسې درلودې نور به مو وپيژني که مو پيسې نه
درلودې تاسو به نور وپيژنئ.

دهر انسان څخه دهغه دشعور په اندازه هيله ولرئ
په دې کار کولو سره به لږ درد وينئ.

پردي باورولره چې ډېره لږ مينه د ډېرې کمزوري حافظې
څخه نه پاکيږي.

بنکلا يوازي پام ځانته اړوي هغه څه چې زړه باندي
واکمني کوي هغه شخصيت دئ.

دهغو وگړو سره ستاسو چلند چې: هيڅ گټه يي تاسوته نه
رسپړي: ستاسو آره څيره بنکاره کوي!

پوختيا يانې: کله چې دوگړو دويم مخ وينې تعجب نه کوي!

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

وشرميدم: ڪلهه ڇي پوه سوم دائري دنقاب لرونڪو
ميلمستيا ده او ما په خپلي آره څيري گڏون په ڪبني ڪري
دي! ***

مه ناهيلي ڪيره!:
ڪيداي سي ڊپروخت په ورستي ڪيلي قلف خلاص سي.

هرڅومره ڇي په ڙوند ڪي خوشحاله اوسئ: ڙوند به هم
دخوشحالي ڊپر دلايل درڪري.
ڇنگه ڇي مو هره ورڇ بنه نه ده همداسي مو هره ورڇ
بده هم نه ده.

لوروالي او ڪبنته والي مور پر سردئ: نو ارام اوسه او
مه ناهيلي ڪيره.

څوڪ شتون نه لري ڇي دستورو ڇخه راسي او
روبننابي دڄان سره درته راوري، خپله دخپل ڄان لپاره
رنا واوسه.

يوازي غرور دي ڇي انسان توپان ته ورڪوي،
مور دخاوري ڇخه يوو او هغي ته بيا ورڇو، ترڇو ڇي
ڪولي سي لاسنيوي وڪري او مهربانه واوسئ!

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

هغه ڇه ڇي دانسان اعتبار مالوموي: دهغه وجدان دي، نه لاسليڪ!

پيسه: ما لاسته راوڙه نور هرڇه هير ڪڙه.
وخت: ما وڃاره او هرشي هير ڪڙه.
راتلونڪي: زما لپاره تلابن وڪڙه او هرشي هير ڪڙه.

الله جل جلاله! ما ياد وساته زه به هرشي درڪرم!

نر يي او ڪه بنڃه مرگ يي ختموي انسان وه اوسه ترڇو
تل پاتي ڙوند وڪڙي.

تيره ورڇ مور ڙوند لوبه گڻي او نن هغه مور.

طبيعت ته په ڙوره توگه وگورئ ورسته درهغه هرشي په
بنه ڊول درڪ کولي سي.

دمهرباني لمخي!

هغه درد ڇي دي نه وي ڇڪلي مه يي مسخره ڪوه!

څنگه ژوندوگر؟

ټول انسانان چې هر سهار دخوبه راکښيني خپل وريښتان
سموي مگر خپل زړونه؛ نه!

زما څخه مه پوښته چې ولې دي بدلون وکړ، دخپل ځان
څخه وپوښته چې زما سره دي څه وکړل.

هغه وخت خبرې وکړه چې ارزښت يې درچوپتياډېر وي!
هغه وخت ملگری انتخاب کړه چې ارزښت يې در
يوازيتوب ډېروي!

ځيني شيان يوازي په ښکاره ښکلي وي.

**

سمه ده چې هيڅ وخت ناوخته نه دئ مگر دځونې
پياوړتيا او انرژي هم په هيڅ کوم بل وخت کي نسته.

وگړي وخت ژاري ددې دلاسه نه چې کمزوري دي بلکي
ددې لپاره چې دډېرمودې لپاره پياوړي پاته سوي وه

ددې لپاره چې رښتيا هم لوړ واوسئ بايد دخلکو په څنگ
کي ځای ولرئ نه دهغوئ څخه لوړ.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

ڪه غواري پياوري واوسئ دازده ڪري چي ديوازيتوب
ڄخه خوند واخلي.

نه مرسوي بيرته راگرهي اونه هم ڙوندي عبرت اخلي.

تل موهغه وگري زخمي کوي چي تل تاسو دهغوي
دزخمونو پتي واست.

وي پوبنتل: دزره دي ڄه حال دي؟
ڄواب مي ورڪر: دهغه بناپه شان دي لڪه جنگ چي پي
ڄوشببي مخڪي پاي ته رسيدلي وي.

دزره شتمن شتمن دي دمال درشتمن.

په ڙوند ڪي تل هغه وگري ناکامه وي چي د ڍار بييري
دلآسه هيڄ ڪار ته لاس نه اچوي.

ڪه چيري لمانڄه ته ارزبنت ورنه ڪري هيڄ امکان نه
لري چي ريبننتي سکون ته دي ورسيري.

ڇٽڪه ڙوندو ڪر؟

هيڃ شى په دنيا ڪي د مور درميني بالا نه دئ.

خپل ذهن داسي جوړ ڪرئ چي په هر ڊول حالاتو ڪي آرام
ياست.

هغه درد چي نن يي تاسو احساسوئ: هغه پياورتيا ده چي
سبا به يي تاسو احساس ڪرئ!

پر خپل ځان باور وٺره ڪه يي ونه لري نور هم پرتا دباور
ڪولو دليل نه لري.

په نري ڪي دوه شيان درٽول بنڪلي دي دستور ڊڪ
اسمان او او هوسا وجدان.

اصليت دادى چي ڪولى سي ڊپر ڪارونه وڪري مگر
وجدان دي اجازه نه درکوي.

وخت دهیڃ درد درملنه ونه ڪره دا مور ووجي عادت مو
ورسره وڪر.

څنگه ژوندوگر؟

اعتبار راگرځي مگر اعتمادنه. وخت هرڅه سموي.

سخته ده: چي غرونه دردونه ولري اونور دي دبنکاره
سکون سره حسد وکړي.

یوه سپینږي کنډونکي څومره بڼه ویلي دي:
ژوند مي هيڅ وخت پرېدن سم نه سو حتی هغه وخت چي
مي خپل ځان پري او گندی.

هغه مبارزه چي نن يي کوو زحمت يي دنن ورځي لپاره
دی مگر بريالیتوب او خونديي دتول ژوندلپاره دی.

په سختو حالاتو کي پر الله جلاله تکیه وکړه ډاډه اوسه ماته
شتون نه لري!

موږ یوازي په دي پوهیږو کله چي کوم څه دلاسه ورکړو
دهغه په قدر پوهیږو.

داچي ته په یوه کال کي د15 نفرو سره ملگری کیږي
افتخار نه دی، مگر که دیوه کس سره 15 کاله دوست پاته
سوي داکار دي دستایلو وردی.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

هغه ڇاته ڇي ستا لورته ورو نه راڻي: دهغه خواته مه
ورڃه!

ما عدت ڪري: ڇي دڇا غرور او عزت مات مات نه ڪرم،
ڪنه دٿولو په سل رنگه پوهيڙم!

دي ته ارزڻت مه ورڪوه ڇي ڇوڪ په لومريو ڪي ٻنه
دي: دي ته ارزڻت ورڪره ڇي ڇوڪ درورستيو ستاسره
ٻنه پاتيري، په لومريو ڪي ٿول ٻنه وي!

هيڇ وخت دڇيل ڙوند دڪتابه مه سٿري ڪيره: هيڇوڪ نه
پوهيڙي ڇي په راتلونڪي پانه ڪي يي ڇه ليڪلي دي!

زه دڇيلو خبرو مسؤل يم مگر ستا دهغه فهم مسؤل نه
يم ڇي ته يي زما دڇيروڇه اخلي!

هيڇ وخت هيڇوڪ نه پوهيڙي ڇي پر زره مي ڇه تيريدل
ولي ڇي تل خنديمه.

څنگه ژوندوگر؟

اړيکې د الوتونکو په څير دي که يې ټينگ ونيسي مري
که يې کرار ونيسي الوزي، يوازي هغوی نژدي ونيسه
ترڅو تل ستاسره پاته سي.

يوازي يو خیر شتون لري چې پوهه ده او يوازي يو شر
شتون لري چې نايوهی ده.

کله چې کوتره دکارغانو سره يوځای ژوند پيل
کړي: وزرونه يې سپين پاتي وي مگر زړه يې تور پيږي.
شريعتي

انسان: دخپل ادب په اندازه عاقل
دخپل عقل په اندازه عزتمند
او دخپل شرف په اندازه ارزښتمند دی!

هيڅ وگری بې درده، بې غمه نه دی مگر بڼه داده چې غم
او درد ته په خدا ځواب ورکړي او ووايي: الله جل جلاله ډېر
لوی دی!

په پيل باور مه کوه، رښتيا په ورستيو شيبو کې
څرگنديږي.

ڄنگه ڙوندو ڪر؟

نيڪ اخلاق د عطرو په څير دي: مورن يي خپل دځان لپاره
ڪارو و مگر نور دهغه ڄنگه خوند اخلي!

يو ارزبنتمن شي چي ياد ڪري مي دئ دادئ، چي ڪيداي
سي هر وگري زره و لري: مگر وجدان دهرچا نه په
نصيب ڪيري!

دڪتاب په شان شخصيت و لري: چوپ خو دمانا ڄنگه پک!

هرڅوڪ چي دالله جل جلاله پر وړاندي سر تيت ڪري کولي
سي: دهرچا پر وړاندي ودريري.

دځنگو ڄنگه هيله درلودل داسي بيلگه لري لکه درياضي
په ڪتاب کي چي په شعر پسي گرځي.

وگري ستا دگرو او خبرو ڄنگه پوهيري چي ته ڄنگه
انسان يي: اړتيا نسته چاته کوم ڄنگه نمايشي وړاندي ڪري.

ٽول يي بنڪلي ليکي:
دلوستلو وريي هغه څوڪ دئ
چي د خبرو بنڪلا درک ڪري!

څنگه ژوندوگر؟

څوک چې باور لري: چې نور به مي ستونزي راحل کړي
دهغه چا په څير دئ چې دسيند څخه د اوښتو لپاره دي ته
انتظار کوي ترڅو دهغه اوبه وچي سي!

دوه ځايه دريدل ډېر ښکلي دي: پرخپلو پښو دريدل
پرخپلو خبرو دريدل.

ستوري بيله تاريکي نه سي کولی وځليزي.

ولي دنورو پريشانې زحمت درکوي؟ په داسي حال کي
چي هيڅ وخت: ستا احساسات هغوي ته اړين نه وه!

کاشکي هغه چا چې شعور نه درلودای: ژبه يي هم نه
درلودای!

په کومه سيمه کي چې ژوي دانسانانو څخه بيريږي
دعاگاني هسک ته نه رسيږي.

کيدای سي زما غم او درد ديو چا دځندا دليل سي: مگر
زما ځندا بايد هيڅ وخت دکوم چا دغم او درد لامل نه
سي!

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

زما خدايه زما زره پر هغه ڇه ڇي زما لپاره نه دي مه
تره.

ڪله ڇي دي حس ڪرل: ارزڻت نه ورته لري ددي ترمخه
ڇي هغه ولاړ سي ته ولاړ سه!

هرشپه يو انسان په خپلو افڪار ڪي ڊوبيري: ڇيني ڙوندي
پاته سي اوڊر هرشپه مري!

ناهيلي تر سپينڙو والي بيرون ڪي ده: په سپينڙو توب
ڪي زموڙ بدن ڪمزور ڪيري او په ناهيلي ڪي زموڙ روح!

ڪه غواڙي ديوچا اره شخصيت وپيڙني دنور وگرو خبرو
ته ڇي دهغه په اره يي وايي پام مه ڪوي: وگوري ڇا هغه
دنورو په اره ڇنگه خبري ڪوي!

وخت تيريڙي، خاطري محوه ڪيري، احساسات بدلون ڪوي
وگري ڇي، ولي زره يي هيڻ وخت نه هيروي!

چيري ڇي سمندر پاي ته رسيڙي هلته هسڪ پيل ڪيري
غم او غوسه ولي؟ دالله جل جلال رحمت پاي نه لري!
چوپتيا په بنڪار بنڪلي بنڪاري مگر په پته دانسان روح
خوري!

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

مرغي وويل بي مطلبه مي مينه ونه ليدل: هرچيري چي
والوتلم دانه بي دامه نه وه.

خپل ڄان ته ليڪ: اوس يوازي تا لرم پام راباندي ساته!

زما په خدا گانو مه تيروڄه زه دکلونوڅخه په پته ڙارم.

هيڇ وگري ستادوست نه دي مگر هغه څوڪ چي ستا په
نه شتون كي ستا دنوم څخه دفاع وکري.

هغه دروازه چي تاته زيان رسوي وتره که څه هم بنه
منظره ولري.

هيله لرم داسي شپه راسي چي دخوشحالي څخه خوب ونه
کرم نه دغم او خيال څخه.

فرياد ته اړتيا نسته، خبرو ته هم اړتيا نسته: څوڪ چي
غواړي تا درک کري، ستا دچوپتيا څخه هم تا در کولي

سي!

تاته انتظار نه کوم خپل ڄان ته انتظار کوم چي ستاسره
تल्ली.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

ڇواني دهيلو پسرلى دئ.

ڪو بنين وڪري: چي يوازي بريالى انسان نه بلڪي

ارزبنتمن انسان ووسئ.

خان سره مي ڙمنه ڪري: ورسته تردي دخيل زره پاڪي

دبدي په گردونو نه لرم.

هرڇوڪ هيله لري اوڀر عمر ولري خو هيڇوڪ دانه

غواڙي چي ڙر سپينڙي سي!

وگري دخيلو ڪميو په اندازه نورو ته زيان رسوي.

پرهغو وگرو باور وڪري چي ذات بنه وي نه پرهغو وگرو

چي ستاسو لپاره يي په خان کي بدلون راوستلى وي: حڪه

هر بدلون دپاي نپته لري.

په دي بنارڪي اور ته اڀريا نسته دلته انسان دانسان ڇخه

سوڇي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ڪلهه ڇي توپان راسي مالومه به سي ڇي ستاسو په خوا
ڪي ڇو وني ريڻي لري.

هغه ڇهه ڇي دلانه مو تلي ستاسو لپاره نه وه
پيداسوي، هغه ڇهه ڇي ستاسو لپاره پيداسوي هيڻڪلهه به
مودلانه ونه وڃي.

ستاسو راتلونڪي په هغه ڇهه ڇي نن ورځ يي سرته
رسوي جوڙيري: نه په سبا!

هيڻڪلهه دخيل وجدان مخالف ڪار مه ڪوه ڪه ڪه ڇهه هم
قانون يي درڇهه وڃاري.

دني پيڙندل سوي قانون زريڪي په يوي بدي قرباني
ڪيري.

هرڇوڪ ڇي راغلي مور يي يوڇهه خواهشي ڪرو او ولاري

دومره خوبن اوسه ڇي نور هم ستا په ليدلو خوبني
احساس ڪري.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

پلار يوازنى کس دئ چي دخيلو غمونو په نه ويلو يي
وريبنتان سپينڀري.

يُو دلويو گناهونو ڇخه چي ايمان لمنځه وڀري داروغ دي.

خپل شاوخوا دي په هغه وگرو ډکه ڪره چي تا برپا ته

رسوي.

که مريخ ته هم ولاړ سي او دخيل خان لپاره نوي نڙي
جوړه ڪري: ڙوند به دي بدلون ونه ڪري، ولي چي ستا
اندونه ستاسره دي، دا ستا اند دي چي بدلون ته اڀريا

لري.

ابراهيم بن ادهم رحمه الله وايي پرهيزڪاري دري ٽولگي

لري

فرض پرهيزڪاري

افضله پرهيزڪاري

دسلامتي پرهيزڪاري:

په حرامو کي پرهيز فرض ده. افضله پرهيزڪاري په

حلالو کي ده

او دسلامتي پرهيزڪاري په شهباتو کي پرهيز دئ.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

اي وروره په اخرت کي مرگ نسته نه په دوبرخ کي مرگ
سته اونه په جنت کي دهرلمانځه ورسته ايه کوسي تلاوت
کوه تا به دجنت دداخليدو څخه هيڅ شي منعه نه کري

که چا دقرآنکريم دتلاوت ختم وکړ دده لپاره يوه قبوله دعا
سته. ابن مسعودرض

دزړه دسلامتيا او استقامت لوی سبب دقرآنکريم دپږ
تلاوت کول دي.

په هغه قوم کي خيرنسته چي نصحت کوونکي پکښي نه
وي اونه په هغه کوم کي چي نصحت کوونکی نه خوبڼوي

سهار دي په لمانځه اوپرنبي صلی الله عليه وسلم باندي
دسهارلمونځ دکړنو لومړی او بنسټ دی. ابن القيم رحمه
الله

غورځه چي ڙوندي يي دمرو لپاره کولی سي هغه دعا ده.
ابن عثيمين رحمه الله

قبر ويني او خوبڼي خوري مگر: ايمان "نيکي کړني" نه
خوري. حسن البصري رحمه الله

ڇنگه ڙوندو ڪري؟

ڙره ڇنگه نرم ڪيري: وي ويل: په حلالو خور لوسره. احمد
رحمه الله
يا الله جل جلاله ڙرونه موستا په ميني،
ڙبي موستا په ياد او بدنونه موستا اطاعت مشغول ڪري.

دين ٽوله اخلاق دي: چاچي په اخلاقو ڪي ڊپر بنٽ راوستي
هغه په خپل دين ڪي ڊپر بنٽ راوستي.

گناهونه دغه له منجه وري:

د عمر ڊپر بنٽ.

درزق ڊپر بنٽ.

د پوهي ڊپر بنٽ.

د ڪار برڪت.

د عبادت ڊپر بنٽ.

ابن القيم رحمه الله

د پوهي ٽلابن غوره دي دنفل لمنونج ڇخه امام شافعي
رحمه الله

ڪه چا په دين ڪي بيله پوهي خبري ڪولي: درواغن دي
اوڪه چيري وو پر درواغو باورمه ڪوي.

ڄنگه ڙوندو ڪري؟

ڀاري ڏونڪي گناهگار دمتڪبر عابدڄخه بنه ڏي.

ابن تيمية رحمه الله

لاحول ولا قوة الا بالله

ڊي ڪي هيرانوونڪي اغيزه ده: په مخنيوي ڪي دڦر.

ابن القيم رحمه الله

دخيل ڙوند خير مي په صبر ڪي وموندي

ربنتي (حقيقي) ڙوند داخرت ڙوند ڏي

ابن عثيمين رحمه الله

ڪه ڄوڪ دا خوبنوي چي در مرگ ورسته ڊي يي

"بنه" ڪرني پاي ونه مومي: "خپل" پوهه ڊي خيره ڪري!

ابن الجوزي رحمه الله

مور او پلار دسترگو په شان ڊي:

ڪه يو نه وو ستاليدل ڪم سول،

ڪه دواره ڊي دلاسه ورڪرل بيلگه يي داسي ده لڪه ته چي

په بشپير ڊول روند سوي.

دخيل مور اوپلار دا سي ساتنه او پاملرنه وڪره لڪه

دخيلو سترگو ساتنه او هغوي ته پاملرنه چي ڪوي.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

ديؤه پوه ڇخه سوال وسو:
ڄومره قرآنڪريم تلاوت ڪرم؟
هغه وويل: ڊومره ڇي ڄومره خوشبختي غواري!
ڪله ڇي ڊي نيت پاڪ وي ته هيڄوڪ ڊلاسه نه ورڪوي
هغوئ تا ڊلاسه ورڪوي.

ڪوم وگري ڇي دنورو ڙوند ته لمر بڄبني هيڄ وخت به
يي ورڄ تاريڪه نه سي.

ڊيؤي ٽولني لپاره اخلاق ڊشپي ڊيؤي ڇخه هم اڙين ڊي
ڪه ٽولنه اخلاقو ڪي ماته وڄوري هيڄ ڄواڪ هغه ماته نه
سي جبرانولي.

ڊڊي نري ترڄه ڇنگه ڄواره وليڪم.

اڙينه نه ده ٽولوته ڄواب ورڪري ڄيني ناليدلي وگنه ڄيله
او انرڙي ڊڄيل ڙوند ڊبڻو پيڻو لپاره ڄونڊي وساته.

څنگه ژوندوگر؟

کله چې دي نيت پاک وي ته هيڅوک دلاسه نه ورکوي
هغوی تا دلاسه ورکوي.

سلام ما مي وجدان ته ورسوه که ويښ وو تري وپوښته
څنگه دشپي ارم بيديري؟

تاسو بايد دلوبي قوانين ياد کړئ او ورسته درهغه در
هرچا بڼه لوبه وکړئ.

دنړی ترټولو غمجن مرگ دسينو دننه پيښيري، زړونه
مري، بېله دي چې څوک يې په مرگ وپوهيږي.

بڼه کيدنه بسنه نه کوي، دا اړينه ده چې دخرابيو څخه هم
ليږي واوسو.

څنگه ژوندوگر؟

یوازینوالی ډېر ارزښت لري ځکه به ارزښت وگړي پکښي نه وي.

که څوک نن پیسې نه لري بنایي سبا یې ولري، مگر که څوک نن شرف نه لري ډاډه اوسه چې سبا به یې هم ونه لري.

وگړي دوه شیان ژر هیروي؛ بڼه چې ورسره کړي دي او بد چې در سره کړي یې وي.

هرڅومره چې دیوچا سره بڼه وکړي یوازي د هغه د پوهیدني په اندازه پري مالومیږي، بڼه نو مخکي درهر کار وگوره ستا پروراندي وگړي عقل او پوهیدنه څومره ده.

هیڅوک نه سي کولی تا خوشحاله کړي ترڅو لومړی ته دخپل ځان سره خوشحاله نه یې.

ڇنڪه ڙوندو ڪر؟

ستا ڏهن او خولي ترمخ لڙ ليروالي، درهغو چي دي ڏهن نه وي خلاص ڪري خوله دي مه خلاصوه.

دهغو وگرو سره ناسته ولاڙه وڪري چي ستاسو په نه شتون ڪي ستا سو دنوم او ابرو ڇخه ساتنه وڪري نه غيبت.

ترتولو ارزبنتمن انسانان هغه وگري دي چي دنورو ڏڙوند په تگلوري ڪي مثبت بدلونونه را ولي.

فقير وگري باور لري چي پيسي ڏتولو بديو ريبنه ده مگر شتمن وگري بيا باور لري چي فقر ڏتولو بديو ريبنه ده.

يوه نري مينه هغو وگرو ته وڙاندي ڪوم چي ڙوند يي وفا زره يي پاڪ، سترگي يي بنڪلي او ملڪرتيا يي بي بيلگي وي.

څنگه ژوندوگر؟

ژوند به مو بی بیلګې وي که نور موږ پر خپل حال
پریږدي.

تاوانونه مې ورکړل ترڅو وپوهیدم هیڅ شی دهیڅ چا څخه
لیري نه دی.

عقل او اخلاقي انسانان هیڅ وخت داسې خبره پر ژبه نه
راوړي چې دنورو احساسات زخمي کړي.

په کومه ټولنه کې چې کارونه دوگړو د استعداد پر بنسټ
ونه ویشل سي: په رښتیا سره ټوله بیکاره دي.

ژبه هډوکۍ نه لري مگر دیوه زړه د ماتولو لپاره په بشپړ
ډول بسنه کوي.

دوگړو په خبرو ژوند مه کوه تبا کړي.

څنگه ژوندوگر؟

خوشيني او ډېر غمجن کسان هغه وگړي دي چي دنور
انگيرنه ورته ډېره اړينه وي، بڼه نو خپل په
طريقه، قوانينو او خپلو باورونو ژوند وگره.

زړورتوب د شرافت او عزت په ملتيا د ذهن تر ټوله بڼه
ځانگړنه ده، ځکه بېله زړورتوبه هيڅ کار په دې نړۍ کي
سرته نه سي رسولي.

تيره غاښونه د دپستو ژبو شاته پټ دي.

د برياليتوب تر ټولو بڼه لاره داده چي يوځل يې بيا و
ازميې.

تاسو هغه وخت وبایلل چي دهغو وگړو سره مو
صداقت، رښتنولي درلودل کومو وگړو چي سياست
درلودئ.

ڇنگه ڙوندو ڪر؟

هر ڇومره ڇي يوه ٽولنه دحقيقت، رڀنتيا ڇخه ليري سي
دهغي ٽولني وگري دهغو ڪسانو ڇخه ڇي رڀنتياوايي ڊپر
نفرت ڪوي.

ديوه وگري ترخه قهوه واوسو نه ڊڊرو وگرو خوڙي
ڇاوي.

ڇوڪ ڇي ڪتاب لولي په زرگونو ڙوندونو ڪي مخڪي در
مرڪ ڙوند ڪوي، ڇوڪ ڇي هيڻ وخت ڪتاب نه لولي يوار
ڙوند ڪوي.

په دي جملہ ڊپر باور لرم: ڪه چير نيت پاڪ وي دڙوند
ٽولي ماتي گتي شمڀرل ڪيري.

در ٽولو پاڪ ڙونه هغه ڙونه دي ڇي دنورو
ازار، زوروني فڪر په ڪبني نه وي.

څنگه ژوندوگر؟

ځېني وخت يوازي والی دنړی غوره پيښه وي.

خپل راتلونکي ته وفاداره اوسه نه خپل تير ته.

د انسان بنوالی هغه شغله، رڼا ده چې بنايي پټه سي مگر
هيڅ وخت نه مړه کيږي.

وخلکو ته دخپلو احساساتو بنودل داسي بيلگه لري لکه
د ښارک کب خواته دويني تويول.

د ښځې په څيري لباس کي وگړي يوازي دهغي
بربنديتوب، لځوالی ويني نه دهغي غريبي، فقر.

څوک مه زوروی ديوچا زورول يوڅو ثانيي وخت نيسي
مگر جبرانول يي کلونه.

ڇٺڪه ڙوندو ڪر؟

انسان ازاد پيداسوي مگر هرڃاى په هغه زنجيرونو ڪي
وي چي انسان خپله اوبدلي دي.

ماتوالي تل ڏڙوند دپاي په مانا نه وي، ڇيني وخت ماته
ڏڙوند دپيل په مانا وي.

يوازي صبر ماته را پاته دي بيا هم ٽول نري غواري هغه
وازميي.

خداى جل جلاله هغه څه ممڪن ڪوي چي تاهغه ته دغير
ممڪن فڪر ڪوي.

ڇنگه ڙوند وڪرو؟

دٺري دپوهانو او اديبانو دسلگونو ويناو وڙباري

ڙباره اوراٽولونه: محمود حميدزي

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**